

# Gausdals Tidende

13. årgang

Gausdal Historielag

nr 1-00

1999

Dette året kunne Gausdal Historielag runde 20 år med en sammenhengende aktiv bolk. I 1979 var det et rekonstruksjonsmøte på nordre Kålstad, etter 3 perioder etter krigen uten aktivitet. Siden har mange personer vist interesse og lagt ned stor innsats for historielagsarbeid og vern av gamle minner fra bygdekulturen. Samtidig kunne laget notere 70-årsjubileum med bygdehistorielagsarbeid i begge dalføre. Vestre Gausdal Bygdehistorielag starta i mai 1929, Østre Gausdal Bygdehistorielag starta i desember 1929. De slo seg sammen til ett lag i februar 1936.

Året 1999 var preget av aktiviteter på flere fronter. Noe kan nevnes her:

I juni ble historielagets eiendom kalkbua i Forsetlia vøla med noen nye tømmerstokker. Dette løftet sto Knut Fykse og Steinar Hansen bak.

I begynnelsen av august arrangerte vi markvandring til Kampen innenfor Kampesveen. Til tross for regn og tåke fikk deltakerne en informativ og hyggelig tur igangsatt og organisert av Oddvar Fykse og Kristian Holen. Mange har ønsket at dette skal gjentas, i håp om tørrvær og bedre utsikt fra Kampekollen.

I slutten av august omsatte Gausdal Historielag en del gammel hesteredskap fra Fjerdrum gård ved auksjon. Dette var opprinnelig kommunal eiendom som ble overdradd til historielaget for videre disponering. Historielaget oppbevarer en del tilsvarende eiendom og løsøre bl.a. på Aulestad.

I september deltok Gausdal Historielag på kommunens aktivitetsdag, med stand ved Segalstad bru. Dette ga oss litt salgsinntekter og kontakt med folk som var interessert i lagets oppgaver.

I november arrangerte vi Minnes-du-kveld i Jadratur. I den anledning kom et maleri av aulstadgrendingen Amund Flutuen på plass i Jadratur. Historielaget mottok portrettmaleriet malt av Andres Fedje, som testamentarisk gave fra Flutuens slektninger. Amund Flutuen var Vestre Gausdal Bygdehistorielags gründer og pådriver. Like til sin død var han aktiv i arbeidet med kulturminneregistrering, slektshistorie og kirkebokavskrifter.

I januar kom vi i gang med arbeidslag for historielaget. I Svatsum arbeider 6 personer med korrekturlesing på kirkebokavskrifter. I Østre jobber 4 personer med det samme. Ellers har vi fått hjelp til registrering og vedlikehold av videofilmer samt pakking av Sigstadkort for salg. Vi takker for stor velvilje overfor Gausdal Historielags oppgaver!

## Arbeidslag år 2000

Som beskrevet på forsiden er vi i gang med arbeidslag. Her må nevnes at Gausdal Medieverksted hjelper oss med videofilmredigering. Elever ved Gausdal videregående skole lager arkivdatabase. Vil flere være med og ta et tak, kontakt Birgit Hjelmsstad, tlf. 61223290. Vi har fortsatt mange arbeidsoppgaver som venter, og setter stor pris på innsatsvilje og interesse for historielagets oppgaver!

## Gamle fotografier

Gausdal Historielag etterlyser gamle fotografier fra bygda! Det kan være person-, hus- og situasjonsmotiver! Ikke minst interessant er bilder som illustrerer folk i arbeid i utmark og skog, på åker og eng! Kontakt gjerne Tor Korsvold, tlf. 61228203. Ellers kan du på medlemsmøtene første mandagen i måneden få registrert historiske bilder. Velkommen!

## Datamaskin og scanner

Til hjelp i fotoregistreringsarbeid og slektshistoriearbeid fikk historielaget i høst ny datamaskin med scanner. Dette betyr også tilgang til slektsdatabase for Gudbrandsdalen og samarbeid om Arkivnett Oppland, når dette om kort tid kommer i gjenge. På Arkivnett Oppland skal det legges ut informasjon om arkivinstusjonene og arkivkatalogene i Oppland, slik at publikum via internett kan søke i kataloger og arkivlister for private og offentlige arkiver. Etter hvert skal kirkebøker, folketellinger og emigrantregistre gjøres tilgjengelige. Ellers har vi gamle maskiner som trenger oppgradering! Skulle noen ha liggende 100-500Mb disketter som ikke benyttes, mottas de med takk i historielaget!

## Historielagsarkivet

Historielagsarkivet i kjelleren i Østre Gausdal Prestegard, rommer etter hvert mye verdifullt stoff. Vi har forskriftsmessig lokale for oppbevaring av bygdehistorisk materiale i form av dokumenter, protokoller, brev, fotografier etc. Arkivet inneholder bl.a. klausulert materiale, som har krav på profesjonell behandling etter offentlighetslov, forvaltningslov og personregisterlov. Ut fra dette har vi fått en forskriftsmessig arkivinstruks. Noen av oss fikk på nyåret kurs i arkivering ved Opplandsarkivet. Gausdøler kan ha tillit til at materiale som skal oppbevares for ettertida blir trygt forvart i historielagets arkiv. Avlevering kan også skje til Opplandsarkivet på Maihaugen. BKH



## Amerikabrev fra 1879

Fra midten av 1800-tallet reiste 4-5000 personer til Amerika bare fra Gudbrandsdalen. Amund Olsen Skårshagen fra Vestre Gausdal var en av disse. Han var bror til husmann Johannes i Nysveen under Brennom i Vestre Gausdal. For Amund og hans sambygdinger besto skolegangen hjemme av noen års folkeskole i Kjørkjerudstugun i Auggedalen. Skolen besto av to klasser. Et skoleår varte i 18 uker. Med denne balasten skrev Amund følgende reisebrev til moren og broren hjemme i Norge:

## Kjære Broder og Moder

Jeg vil nu i al korthed skrive nogle ord til eder og fortelle at vi ære lykkelige fremkomne og vare friske paa hele Reisen. Da jeg ikke har noget videre at skrive om saa maa jeg begynde at fortelle lit om reisen. vi kom til Christiania den 19de Mai og var der i 4 Dager hos G. Sterud og gav 60 øre Døgnet. Der taltè jeg med Bertte Lillehakrud, Nilla Kirkerudstuen og Ingebor Melbeshaugen. men Marie Berg var reist paa Landet saa jeg fik ikke tale med hende. Fredagen den 23de reiste vi fra Kristiana Klokken 5 eftermidag og Søndagen den 25 kom vi til Byen Hul i England sent om Kvelden. om morgene den 26 gik vi af Skibet og blev førte op igjennem Byen. Da vi kom et stykke op i Byen blev vi førte ind paa forskjellige steder og skulle spise middag. De jagede os ind paa nogle store værelser og der stode vi runt om langs veggene. saa kom der 2 som gav en ver af os en Talerken og en Ske og en kniv saa kom der 1 som auste paa vor tallerken lit supe saa kom der 2 som gav os en liden Kjødbit og 3 Poteter. Da vi havde spist viste de os ut igjen og førte os til Gjernbanen der var vi paa et stort venteværelse en lang stund. Jeg tror Klokken var 1 da Gjernbanen kom i gang saa reiste vi igjennem Englan og kom til Liverpol Kl 8 om kvelden da ble vi førte ind og skulle spise Kveldsmad. Da fik vi hvedebrød og smør og kaffe.

Da de havde faaet os ind læste de Portene igjen saa ingen skulle komme ud. Og da vi havde spist gik en del av os ud igjen. Jeg syntes det var meget ubehageligt. Bygningerne stode saa tet at det var bare et lidet rum man saa bare ænde op i Himlen. Da det led om lit kom der 2 Mend som tælede os ind og jagede os som Sauflokke dit vi skule være om natten. Om morgene skulle vi paa Skibet igjen men Klokken blev 1 om natten før Skibet kom i fart, saa reiste vi over Atlanterhavet paa 9 Døgn og kom til Nyvårk den 6te Juni sent om Kvelden. Den 7de fortsatte vi reisen og kom til La Chrose den 10de Juni, det var om natten.

Vi blev førte ind paa et venteværelse og skulle være der til om morgenen. Men saa fik vi høre en som talte norsk. Saa gik vi til ham og begyndte at tale med ham. Saa fulgte han os til en Skomager som hette Andreas Tomasen og hans Kone var datter til Johan Ulvengstuen, og da var det saa mørkt at vi ikke kun se nogen ting. Det var sligt et Tordenveir at jeg havde aldrig hørt det verre. Jeg vil nu ogsaa fortele lit om Kosten paa Reisen, i det Skib som gik over nordsøen fik vi meget dorlig kost men jeg tror ikke det havde stor fordel paa det. Da vi kom til Hul blev de Multerte paa 400 Kroner for kosten. Paa det andet Skib fik vi forsvarlig kost. Tideren her i Amerika ære orlige nu. Men bedre en i Norge er den, der er vist ingen som lider mangel paa mad. Jeg har nu taget Tjeneste hos John Bergersen i 3 Maaneder og jeg skal ikke have mer en 50 Daler. Jeg skal hilse eder fra Oline og Netta paa at alt staar vel til. Saa maa jeg slutte min simple Skrivelse med en venlig hilsen til dem. fra eders broder og Søn.

A. Olsen

Dette brev er meget dorlig skrevet men jeg havde en pen som var aldeles ubrukbar saa jeg er bange for at de ikke kan læse det.

## TILLITSVALGTE

### Leder

Birgit Hjelmsstad  
2653 Vestre Gausdal

### Nestleder

Alf Sanden  
2656 Follebu

### Kasserer

Morten Kleiven  
2652 Svingvoll

### Sekretær

Jan Dahle  
2657 Svatsum

### Styremedlemmer

Gunnar Bruvang  
2657 Svatsum  
Randi Taralhagen  
2652 Svingvoll  
Sverre Gran  
2653 Vestre Gausdal



### Leder i boknemnda

Marthe Stine Fyksen  
2653 Vestre Gausdal

### Leder for fotoregistrering

Tor Korsvold  
2652 Svingvoll

### Leder for slektsgransking

Magne Bårdslie  
2653 Vestre Gausdal

### Arkivansvarlig

Kjell Håkon Reistad  
2651 Østre Gausdal

## Årsmøte

Gausdal Historielag har årsmøte i Østre Gausdal Prestegard søndag 2. april kl 1930. Saker kan fremmes for årsmøtet av alle medlemmer. Saker fremmes skriftlig, sendes styrets leder innen mandag 27. mars.

*Styret*

## Medlemsmassen

Vi vil gjerne ha et oppdatert medlemsregister! Med de rutiner som Bankenes Betalingsentral har ved bruk av bankgiro, kan historielaget ha problemer med å registrere hvem som har betalt kontingent. Vi ber om at du **skriver navnet ditt tydelig i feltet til venstre på giroen for Betalers navn og Adresse!** Takk for at du støtter historielaget med din kontingent!

*BKH*

## Medlemsmøter

Historielaget har møter i prestegarden i Østre Gausdal første mandag i måneden kl 1900 fra oktober til juni. Her er det fritt fram for slektsgranskere og andre som har gamle bilder de vil dele med oss i historielaget. Ta bildene med for vurdering. Vi er interessert i å få dem avfotografert. Har du gamle filmer eller interessante video-opptak som har allmen interesse, låner vi dem gjerne for kopiering. Stikk innom for en uformell prat, gjør historien levende!

*AS*

## Gausdalsminner rustet ikke

Gausdalsminner nr. 8, som kom før jul i fjor, er like populær som sine forgjengere. Boka er en rimelig og fin gave også til andre anledninger enn jula, f. eks. til feriegjester og utflytta gausdøler. Du får både nr. 8 og alle tidligere utgaver i bokhandelen. Har du serien komplett?

Innholdet spenner fra artige småstubber og selvpillede historier til mer dokumentarisk stoff. Hvordan var livet på en gård og et småbruk i trettiårene, hvordan opplevde byfolk krigsherjingene i bygda, hvordan var skoledagen for sytti år siden – og mye mer får du et innblikk i. Vi finner også en oversikt over gardsklokker i bygda. Les Gausdalsminner nr. 8!

*IB*